



METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM
generálne riaditeľstvo
Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

Program kontinuálneho vzdelávania

AKTIVIZÁCIA ŽIAKOV NA HODINÁCH BIOLÓGIE

Mgr. Kamila Jandzíková, PhD.
generálna riaditeľka
Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Aktivizácia žiakov na hodinách biológie

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

V súlade so zmenou legislatívy nadväzujúcou na aktuálne vzdelávacie trendy modernej spoločnosti v Európe i na Slovensku je potrebné zmeniť aj prístup pedagógov k spôsobu prípravy a realizácie edukácie žiakov. Tradičný spôsob výučby je dopĺňaný, resp. nahrádzaný spôsobom, ktorý zvyšuje aktivitu žiaka na vyučovaní, žiak tak nie je v roli pasívneho prijímateľa poznatkov, informácií, ale aktívne sa podieľa na ich osvojovaní prostredníctvom rôznorodých aktivizujúcich metód a koncepcií edukačného procesu. Tieto postupy sa stávajú predpokladom pre zvýšenie záujmu žiakov o edukačný proces, o učivo, mali by prispievať k porozumeniu danému učivu, zapojením viacerých zmyslov k jeho trvácnosti a v neposlednom rade k rozvoju kľúčových kompetencií žiakov. Uvádzané postupy môžu prispieť k rozvoju tvorivého a kritického myslenia žiakov ako aj k rozvoju ich funkčnej gramotnosti. Tieto skutočnosti odobruje aj aktuálne podpriemerná úroveň slovenských 15-ročných žiakov v medzinárodnom testovaní PISA v oblasti matematickej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti v porovnaní s ostatnými štátmi OECD, ako aj požiadavky Štátneho vzdelávacieho programu a Inovovaného štátneho vzdelávacieho programu na zvyšovanie aktivizácie žiakov v edukačnom procese.

Aktivizácia žiakov na hodinách predpokladá aplikáciu aktivizujúcich metód, moderných koncepcií edukačného procesu a ďalších stratégií a postupov vo vyučovaní, od čoho pedagógov odrádza časová náročnosť prípravy takéhoto spôsobu výučby v porovnaní s tradičným, ako aj časová náročnosť ich aplikácie v edukácii. Aj keď nie je možné ovplyvniť obsah a rozsah učiva stanovený Štátnym vzdelávacím programom, resp. Inovovaným štátnym vzdelávacím programom, prezentovaným programom kontinuálneho vzdelávania je možné pedagógom pomôcť zorientovať sa v rôznych aktivizujúcich postupoch, ktoré sú aplikovateľné vo vyučovaní predmetu biológia, ukázať možnosti ich využitia s prepojením na ostatné prírodovedné predmety, umožniť pedagógom výmenu skúseností s už využívanými postupmi na vyučovaní.

V súlade s úlohami vyplývajúcimi pre MPC zo záväzkov voči MŠVVaŠ SR (Plán hlavných úloh MPC na rok 2017) je jedným zo zámerov programu kontinuálneho vzdelávania prezentovať a aplikovať také metódy a postupy, ktoré prispievajú k naplneniu bodov 3.1.3 (Implementácia Národnej stratégie zvyšovania úrovne a kontinuálneho rozvíjania čitateľskej gramotnosti) a 3.2.4 (Vytvoriť vzdelávacie programy pre PZ/OZ so zámerom integrovať obsahy prírodovedného a technického vzdelávania na podporu STEM vzdelávania; podporovať konštruktívne postoje a sociálne zručnosti žiaka; zlepšiť pedagogické skúmanie a reflexiu vlastných učebných postupov; poznať a stotožniť sa s rolou facilitátora učebných činností).

Na základe vyššie uvedených skutočností program Aktivizácia žiakov na hodinách biológie svojím obsahom a formou umožní prehĺbiť profesijné kompetencie pedagógov, hlavne psychodidaktické kompetencie (prostredníctvom prípravy a prezentácie aplikácie aktivizujúcich postupov a návrhov ich začlenenia do edukačného procesu v súlade s potrebami žiaka) a kompetencie reflexie vlastnej činnosti (prostredníctvom hodnotenia a modifikácie vlastného edukačného pôsobenia v oblasti aktivizácie žiakov v predmete biológia s uplatnením medzipredmetových vzťahov s prírodovednými predmetmi).

Druh kontinuálneho vzdelávania:

Inovačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

Kombinovaná (prezenčná a dištančná forma)

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Inovovať a zdokonaľiť profesijné kompetencie učiteľov v oblasti aktivizácie žiaka na hodinách biológie so zameraním na rozvoj psychodidaktických kompetencií a kompetencií reflexie vlastnej činnosti.

Špecifické ciele:

1. Rozšíriť znalosti v odbornej didaktickej terminológii týkajúcej sa štátneho vzdelávacieho programu, inovovaného štátneho vzdelávacieho programu, didaktických cieľov a kompetencií so zameraním na predmet biológia.
2. Prehĺbiť znalosti v problematike učebných štýlov žiakov.
3. Inovovať vedomosti v problematike moderných koncepcií edukačného procesu a aktivizujúcich metód výučby.
4. Rozvíjať schopnosť aplikácie moderných koncepcií edukačného procesu do vyučovania predmetu biológia s uplatnením medzipredmetových vzťahov s prírodovednými predmetmi.
5. Zdokonaľiť schopnosť aplikácie aktivizujúcich metód do vyučovania predmetu biológia s uplatnením medzipredmetových vzťahov s prírodovednými predmetmi.
6. Rozvíjať schopnosť analyzovať realizované aktivity na podporu aktivizácie žiakov v kontexte vyučovacej jednotky.

Obsah vzdelávacieho programu:

Tematický celok	Forma	Rozsah v hod.
1. Teoretické východiská aktivizácie žiakov: <ul style="list-style-type: none">• Štátny vzdelávací program, Inovovaný štátny vzdelávací program• Didaktické ciele a kľúčové kompetencie• Učebné štýly žiakov• Moderné koncepcie edukačného procesu (kooperatívne vyučovanie, projektové vyučovanie, problémové vyučovanie)• Aktivizujúce metódy vo vyučovaní	prezenčná	8 1 1 2 2 2
Dištančná forma: Diagnostikovanie učebných štýlov žiakov podľa zvolenej typológie. Výstup z dištančnej formy: Spracovať diagnostiku učebných štýlov žiakov vybranej triedy. Spracovať v elektronickej podobe (textový editor), rozsah cca 2 normostrany, formát A4.	dištančná	8
2. Aplikácia moderných koncepcií edukačného procesu zameraná na aktivizáciu žiakov v predmete biológia: <ul style="list-style-type: none">• Moderné koncepcie edukačného procesu v predmete biológia s prepojením na ostatné prírodovedné predmety:<ul style="list-style-type: none">- kooperatívne vyučovanie- projektové vyučovanie- problémové vyučovanie	prezenčná	8 3 3 2
Dištančná forma: Tvorba návrhu vyučovacej jednotky s aplikáciou vybranej modernej koncepcie edukačného procesu.	dištančná	10

Výstup z dištančnej formy: Vypracovať návrh vyučovacej jednotky s aplikáciou vybranej modernej koncepcie edukačného procesu. Spracovať v elektronickej podobe (textový editor), rozsah cca 3 normostrany, formát A4.		
3. Aplikácia aktivizujúcich metód v predmete biológia: <ul style="list-style-type: none"> • Metódy aktivizácie žiakov vo vyučovaní biológie: <ul style="list-style-type: none"> - práca s odborným textom – čítanie s porozumením - práca s pracovným listom - pojmové mapovanie - problémová metóda - bádateľská metóda - uplatnenie medzipredmetových vzťahov s chémiou, fyzikou, matematikou, geografiou a technikou - práca s interaktívnou tabuľou a ďalšími digitálnymi technológiami, - didaktická hra - metóda kladenia otázok • Analýza aktivít, resp. aplikácie aktivizujúcich metód vo vyučovaní biológie v kontexte vyučovacej jednotky. 	prezenčná	16 2 2 2 2 2 1 1 1 2
Dištančná forma: Tvorba metodiky aplikácie troch vybraných aktivizujúcich metód do učiva biológie s uplatnením medzipredmetových vzťahov s prírodovednými predmetmi. Výstup z dištančnej formy: Vypracovať návrh vyučovacej jednotky s aplikáciou dvoch vybraných aktivizujúcich metód s uplatnením medzipredmetových vzťahov s prírodovednými predmetmi. Spracovať v elektronickej podobe (textový editor), rozsah cca 3 normostrany, formát A4.	dištančná	10
Spolu	Prezenčne Dištančne	32 28
Spolu celkom		60

Vzdelávanie sa uskutoční kombinovanou formou – v prezenčnej časti so zámerom inovovať a rozširovať profesijné kompetencie účastníkov vzdelávania v oblasti možností aktivizácie žiakov. Súčasťou vzdelávania sú prednášky k teoretickým východiskám aktivizácie žiakov, ktoré zastrešuje štátny vzdelávací program a inovovaný štátny vzdelávací program a ktoré zahŕňajú aj problematiku učebných štýlov žiakov, moderných koncepcií edukácie a aktivizujúcich metód vo všeobecnosti. Okrem prednáškovej časti v rámci druhého a tretieho tematického okruhu vzdelávania zameraného na prezentáciu moderných koncepcií edukačného procesu a vybraných aktivizujúcich metód priamo v predmete biológia, účastníci vzdelávania sami absolvujú viacero aktivít na podporu aktivizácie žiakov. V dištančnej časti účastníci vytvoria návrhy vyučovacích jednotiek s aplikáciou vybranej modernej koncepcie edukačného procesu a návrhy metodiky aplikácie vybraných aktivizujúcich metód do učiva biológie.

Profil absolventa:

Absolvent programu kontinuálneho vzdelávania má kompetencie aplikovať moderné koncepcie edukačného procesu a aktivizujúce metódy do vyučovania predmetu biológia so zámerom aktivizovať žiakov. Vie analyzovať uplatnenie týchto koncepcií a metód, zhodnotiť ich motivačnú a aktivizujúcu úlohu v edukácii. Je spôsobilý vytvoriť návrh vyučovacej jednotky so zameraním na funkčnú aplikáciu moderných koncepcií a aktivizujúcich metód v predmete biológia s uplatnením medzipredmetových vzťahov s prírodovednými predmetmi.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Spolu 60 hodín, z toho 32 hodín prezenčnou formou a 28 hodín dištančnou formou.

Trvanie vzdelávacieho programu:

Najviac 12 mesiacov od začiatku vzdelávania.

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov kariérový stupeň, kariérová pozícia:**Kategória pedagogických zamestnancov:**

- učiteľ

Podkategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie stredné odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -**Vyučovací predmet:** biológia**Podmienky pre zaradenie uchádzačov:**

Na kontinuálne vzdelávanie bude zaradený pedagogický zamestnanec v kategórii učiteľ, v uvedených podkategóriách a kariérových stupňoch, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu biológia v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných **aspoň šesť mesiacov** pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania:

Na kontinuálne vzdelávanie sa účastník prihlasuje písomnou prihláškou.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

V písomnej prihláške riaditeľ svojim podpisom potvrdí údaje o zaradení pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie, kariérového stupňa, riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak riaditeľ školy nepotvrdí údaje v prihláške o zaradení pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie, kariérového stupňa, preukáže uchádzač príslušnosť k cieľovej skupine dokladmi o dosiahnutom stupni vzdelávania, resp. inými relevantnými dokumentmi.

Oprávnenosť zaradenia posúdi poskytovateľ vzdelávania.

Spôsob ukončovania:

Vzdelávací program sa ukončuje záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávania:

1. Účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Vypracovanie a odovzdanie všetkých zadaných úloh dištančnej formy vzdelávania.
3. Záverečná prezentácia, ktorej obsahom bude návrh vyučovacej jednotky (hodiny, exkurzie, vychádzky a i.) z predmetu biológia s prepojením na ostatné prírodovedné predmety a s aplikáciou minimálne dvoch aktivizujúcich metód so spracovaným záznamom analýzy takto odučenej vyučovacej jednotky. Prezentácia bude spracovaná v elektronickej podobe formou prezentačného softvéru, v rozsahu minimálne 10 snímok.
4. Témy záverečného pohovoru sú z obsahu jednotlivých tematických celkov vzdelávacieho programu.

Personálne zabezpečenie vzdelávacieho programu:

Garant: RNDr. Erika Fryková, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, s aprobáciou biológia - geografia. Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, T. Ševčenka 11, 080 20 Prešov.

Garant spĺňa kvalifikačný predpoklad v súlade s § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Lektori: učitelia pre kontinuálne vzdelávanie, pedagogickí zamestnanci škôl a iní odborníci z praxe, ktorí spĺňajú kvalifikačné požiadavky a majú odborné predpoklady v danej oblasti obsahu vzdelávania.

Lektori spĺňajú podmienky čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z prostriedkov rozpočtu MPC.

Cestovné, stravné, príp. ubytovacie náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, fixky).

Odborná literatúra k jednotlivým modulom a témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook, pripojenie na internet, dataprojektor pre lektora, reproduktory.

Návrh počtu kreditov:

Spolu 15 kreditov, z toho 12 kreditov za rozsah vzdelávania a 3 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.